

Днес, 5 декември 2017 г., се навършват 100 години от рождението на Илия Минев – политическият затворник с най-продължителен престой зад решетките по време на комунистическия режим.

Както и други известни антикомунисти и борци за свобода и демокрация по време на тоталитарното комунистическо управление и Илия Минев е почти забравен, а неговото

Написано от Христо Христов
Вторник, 05 Декември 2017 19:12

дело не е известно на младите поколения, въпреки че той е пример за непримиримост и несломим дух по време на тоталитарното управление на БКП. Затова и годишнината от рождението му не се отбелязва официално в България.

Основателят на Независимото дружество за защита на правата на човека (НДЗПЧ) е роден през 1917 г. в Саранбей (днес гр. Септември), Пазарджишко, в семейство на заможен земевладелец.

Учи в гимназията в Пазарджик, а след това във Френския католически колеж в Пловдив. После следва в Тулуза, Франция, където завършва инженерната специалност индустриална химия.

Илия Минев е арестуван още на 10 септември 1944 г. като активист на легионерите. Освободен е, но през 1946 г. отново е арестуван по обвинение, че „продължава да стои на фашистки позиции и да провежда активна антикомунистическа дейност“. По това време режимът на БКП пришива „фашистки прояви“ на хиляди свои противници.

Минев е осъден на доживотен, строг тъмничен затвор по обвинение, че е един от главните инициатори за образуване на Изпълнителен комитет — Организация за възстановяване на бившите национални легиони, с цел събаряне, подравяне и отслабване установената в държавата власт, чрез преврат и терористически действия.

Впоследствие присъдата е заменена на 25 години лишаване от свобода. По-късно е осъден на още 7 години затвор, а получава и едногодишна присъда за незаконно производство на пластмасови изделия. С кратки промеждутъци прекарва в затвора до 1978 г. или общо 33 години в затвори и лагери. С по-дълги престои е в Пазарджишкия, Пловдивския, Старозагорския затвори.

По време на затворническите си години 1860 дни е поставен в карцера, а 460 дни прекарва в гладни стачки.

След излизането му на свобода е въдворен в гр. Септември, където са му наложени

Написано от Христо Христов
Вторник, 05 Декември 2017 19:12

редица ограничителни мерки. ДС продължава да го наблюдава.

В периода 1984-1985 г. работи активно по организирането на дружество за защита правата на човека. През декември 1986 г. Илия Минев, Цеко Цеков, Григор Симов, Стефан Савовски, Минка и Божидар Статев и Едуард Генев подписват писмо-апел до конференцията във Виена за преглед да договореностите от Хелзинки с призив форумът да не приключва своята дейност, „преди да бъдат осигурени най-елементарните човешки права за всички европейски народи”.

Апелът стига до Конференцията чрез посолството на САЩ. С изключение на Минка Статева всички, които са го подписали са арестувани и подложени на разпити в Главно следствено управление на МВР-ДС.

През 1987 г. Илия Минев пише писмо до президента на САЩ Роналд Рейгън и до международни организации за защита на правата на човека, в което описва циничното нарушаване на човешките права в НРБ.

Отново е арестуван. Обявява гладна стачка за 20 дни. Освободен е, но е поставен под домашен арест е в гр. Септември. На 16 януари 1988 г. в дома си в гр. Септември, Илия Минев и група съмишленици основават Независимото дружество за защита на правата на човека (НДЗПЧ). Датата не е случайна – на 16 януари 1969 г. чешкият студент Ян Палах се самозапалва на Вацлавския площад в Прага в знак на протест срещу нахлуването на войските на Варшавския договор в Чехословакия.

През лятото на 1989 г. в НДЗПЧ настъпва разделение, след като Румен Воденичаров отцепва софийската група в дружеството и го оглавява. Неговият избор не е признат от Минев. По-късно, през 1992 г. същият този Румен Воденичаров се явява като кандидат за вицепрезидент на комуниста Велко Вълканов, подкрепяни от БСП, а през 2011 г. Воденичаров се поклони на паметника на Тодор Живков в Правец при честването на 100-годишнината от рождението на бившия генерален секретар на БКП.

За да противодейства на НДЗПЧ комунистическият режим създава (март 1988 г.) казионен Комитет по правата на човека начело със секретаря на ЦК на БКП Константин Теллалов и представител на България в международните организации в Женева при

Написано от Христо Христов
Вторник, 05 Декември 2017 19:12

службите на ООН.

След 10 ноември 1989 г. Илия Минев не е допуснат до участие в политическия живот. Попречено му е дори да говори на първия свободен митинг на 18 ноември 1989 г. в София, където вместо него се изказва Румен Воденичаров.

Минев умира в мизерия и напълно забравен през 2000 г. в старчески дом в Пазарджик.

След смъртта му президентът Петър Стоянов го награждава посмъртно с орден „Стара планина” I степен. В родният му гр. Септември е издигнат паметник.

По инициатива на Тошо Пейков и Столична община през 2002 г. е издигнат паметник на Илия Минев и в София, в градинката пред храм „Преображение Господне” в кв. „Лозенец” (до автобусната спирка на кръстовището на бул. „Евлоги и Христо Георгиеви” и бул. „Черни връх”).

Повече за политическият затворник № 1 в България при комунизма вижте в книгата, посветена на бореца за човешки права – [„Непримиримият Илия Минев”](#) на българския емигрант в САЩ Иван Гаджев.